

2011-11-14

Dnr 43-2011:1859

Linköpings kommun
kommun@linkoping.se

Rektorn vid Slestadsskolan
liselott.petersson@linkoping.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Slestadsskolan
i Linköpings kommun

Tillsyn av Slestadsskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Linköpings kommun under hösten 2011 och våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Slestadsskolan besöktes av Skolinspektionen den 11 och 12 oktober 2011.

Skolinspektionen har på Slestadsskolan besökt lektioner ledda av engagerade lärare och med aktiva elever. Arbete pågår i olika forum och arbetsgrupper med att utarbeta pedagogiska planeringar utifrån den nya läroplanen. All personal har också fortbildats i språkutvecklande arbetssätt.

Slestadsskolans resultat för årskurs 5 år 2011 är emellertid låga. Åtgärder för att förbättra resultaten för just denna elevgrupp, dvs. eleverna i årskurs 5 år 2010/2011, har satts in sedan flera år tillbaka. Detta arbete har gett vissa resultat – rektorn kan se en progression i elevernas kunskapsutveckling. Faktum kvarstår dock, att en betydande andel av eleverna inte når målen i ett flertal av ämnena.

Skolans kvalitetsarbete sammanfattas i en kvalitetsredovisning. I den sker uppföljning och utvärdering av verksamheten under året, och utvecklingsområden identifieras. Bland annat beskrivs insatser för att öka elevernas kunskaper så att de når målen. Även om flera av insatserna kan komma många ämnen till gagn, så vill Skolinspektionen betona vikten av att skolan särskilt analyserar resultaten i samtliga ämnen. Skolan behöver vidta förbättringsåtgärder i samtliga ämnen där resultaten inte är tillfredsställande, så att elevernas möjligheter att nå målen i samtliga ämnen förbättras.

Rektorn måste se till att eleverna på skolan får särskilt stöd i den omfattning och på det sätt som de behöver. Lagen är tydlig med att stödet ska ges så att eleverna får möjlighet att nå kunskapskraven, oavsett vilket ämne det gäller. Det är också angeläget det finns tillräcklig tillgång till skolpsykolog och skolkurator.

Rektorn behöver även försäkra sig om att elever med annat modersmål får det stöd som de har rätt till, exempelvis i form av studiehandledning på modersmålet. Ämnet svenska som andraspråk får inte ersätta detta stöd eller ges som stöd i ämnet svenska. Enligt vad som framkommit vid tillsynen fungerar modersmålsstöd i förskoleklassen väl.

2011-11-14

3 (14)

Dnr 43-2011:1859

Skolan arbetar på olika sätt förebyggande mot mobbning och kränkande behandling. Signaler från elever visar att det är viktigt att skolan fortsätter att finna vägar för att alla elever ska vara trygga på skolan.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Slestadsskolan i Linköpings kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Linköpings kommun att senast den **30 mars 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande. I detta ingår att:

- Säkerställa att eleverna får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (1 kap. 10 § och 4 kap 9 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar).
- Säkerställa att det finns en dokumenterad planering över utformningen av inflytandet (4 kap 14 § skollagen).

Trygghet och studiero

Skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero. I detta ingår att:

- Säkerställa att skolan genomför åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling så att alla elever är trygga på skolan (6 kap. 7 § skollagen).

2011-11-14

4 (14)

Dnr 43-2011:1859

- Säkerställa att skolans plan mot kränkande behandling innehåller en redogörelse för hur de planerade åtgärderna från förra året har genomförts. Skolan behöver också se till att det finns en tydlig koppling mellan den kartläggning som görs av skolans situation och de åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året (6 kap 8 § skollagen).
- Säkerställa att skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen (6 kap. 10 § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt som eleverna behöver och har rätt till. Åtgärdsprogram utarbetas inte enligt författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd. I detta ingår att:

- Säkerställa att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det befaras att de inte kommer att nå kunskapskraven (3 kap. 8 § skollagen). Detta gäller oavsett vilket ämne eleven har svårigheter att nå kunskapskraven i.
- Säkerställa att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 10 § skollagen).
- Säkerställa att åtgärdsprogram utarbetas och beslutas av rektorn för de elever som ska ges särskilt stöd (3 kap. 9 § skollagen).

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Språkval erbjuds inte i enlighet med författningarnas krav.

Skolan har inte tillgång till psykolog och kurator utifrån elevernas behov.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med språkval och elevhälsa. I detta ingår att:

- Säkerställa att eleverna kan välja antingen svenska eller engelska som språkval, utöver de övriga språk som författningarna kräver (9 kap. 6 § skolförordningen).
- Säkerställa att skolan har tillgång till psykolog och kurator i den omfattning som eleverna behöver (2 kap. 25 § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

Skolinspektionen

2011-11-14

5 (14)

Dnr 43-2011:1859

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Till följd av anmärkningen ska **Ni senast den 30 mars 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Bedömning och betygssättning

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Skolinspektionen har tagit del av skolans egna sammanställningar över elevernas måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen i årskurs 3 år 2011 och årskurs 5 år 2010 och 2011. Elevernas resultat redovisas i flera varianter (tabeller och diagram) och uppgifterna skiljer sig, i vissa fall markant, mellan olika sammanställningar. Skolinspektionen utgår från den sammanställning som rektorn uppger är den korrekta.

Sammanställningen visar att över 90 procent av eleverna i årskurs 3 når målen i matematik år 2011. Resultaten för ämnena svenska och svenska som andraspråk är sammanlagda och det går därför inte att utläsa resultatet för respektive ämne.

Resultaten för årskurs 5 har markant försämrats mellan åren 2010 och 2011. I majoriteten av ämnena nås låga resultat 2011; i hälften av ämnena är det nästan hälften av totalt drygt 30 elever som inte når målen. Båda åren når eleverna bäst resultat i ämnena slöjd, hem- och konsumentkunskap och idrott och hälsa. Det framgår ingen uppgift för ämnet svenska som andraspråk.

Sammantaget kan konstateras att alla elever inte ges möjligheter att nå målen samtliga ämnen. De låga resultaten i årskurs 5 år 2011 är anmärkningsvärda och måste föranleda ytterligare kraftfulla insatser från skolans sida. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Skolan arbetar på olika sätt förebyggande mot mobbning och kränkande behandling. Arbetet med att skapa trygghet och en god miljö utan kränkningar på skolan behöver dock intensifieras, eftersom det finns elever som inte är trygga på skolan. Se vidare under motiveringen till bedömningsområdet Trygghet och studiero.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. Formerna för inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med den dokumenterade planeringen av skolans utbild-

2011-11-14

7 (14)

Dnr 43-2011:1859

ning. Eleverna och vårdnadshavarna ska också informeras om vad som gäller ifråga om inflytande och samråd. Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas.

Av tillsynen framgår delvis olika bilder av elevers inflytande. Klassråd och elevråd tycks fungera väl. Trä- och metallslöjd och idrott och hälsa nämns av eleverna som ämnen där de upplever att de har inflytande över undervisningen. I intervjuer framgår emellertid att eleverna upplever ett begränsat inflytande över undervisningen i de övriga ämnena. Delaktighet och inflytande är också ett område som får låga värden i Skolinspektionens enkät riktad till elever.

Lärarna beskriver flera goda exempel på hur de ger eleverna möjligheter till inflytande över sitt arbete. Men de är osäkra på om eleverna är medvetna om sitt inflytande i praktiken. Enligt lärare och rektor förs kontinuerligt diskussioner om hur elevernas inflytande kan öka.

I skolans kvalitetsredovisning finns beskrivningar hur skolan har arbetat med att ge eleverna inflytande genom exempelvis klassråd och elevråd, utvärderingar och elevledda utvecklingssamtal. Det finns dock ingen planering över hur skolan ska arbeta framöver med att ge eleverna inflytande, och hur formerna för detta ska anpassas efter elevernas ålder och mognad.

Sammantaget behöver rektorn säkerställa att eleverna får möjlighet till det inflytande som de har rätt till enligt författningarna och att det finns en planering över hur utformningen av inflytandet ska se ut på skolan.

Författning:

1 kap. 10 § och 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

Enligt skollagen ska det inom varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Varje år ska upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

2011-11-14

8 (14)

Dnr 43-2011:1859

Slestadsskolan arbetar på olika sätt förebyggande mot mobbning och kränkande behandling. Det finns exempelvis ett antimobbningsteam, fadderverksamhet och planerade rastaktiviteter och lekar. Lärarna beskriver ett arbete som fokuserar på att elever ska vara trygga på skolan och nämner aktiva insatser i linje med detta. Insatserna leder enligt dem till att problemen minskar väsentligt.

Även om majoriteten av eleverna anger i Skolinspektionens enkät att de är trygga på skolan, så framgår också att det finns elever som är rädda på skolan. I intervjuer redogör eleverna för insatser som skapar trygghet på skolan. Det förs också enligt dem kontinuerligt samtal om hur man ska vara mot varandra, och eleverna får vara med och bestämma regler. Trots detta beskriver de att verbala tillmälen förekommer relativt ofta i de högre årskurserna på skolan och att några elever i de lägre årskurserna blir fysiskt utsatta.

Skolan behöver således fortsätta att finna vägar och prova insatser i arbetet med att förebygga och förhindra kränkande behandling så att samtliga elever är trygga på skolan. I detta arbete ingår att se till att skolans plan mot kränkande behandling upprättas enligt författningarnas krav.

I skolans plan mot kränkande behandling anges en översikt över åtgärder som skolan vidtar för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Åtgärderna och prioriterade mål för läsåret 2010/2011 är i de flesta fall generellt beskrivna, och det finns ingen tydlig koppling mellan angivna åtgärder och en kartläggning av verksamhetens situation.

I rutinerna för akuta situationer av kränkande behandling är ansvarsfördelningen otydlig i vissa fall, exempelvis är det oklart vem som ansvarar för att utreda uppgifter om kränkande behandling. Det saknas också en redogörelse för hur de planerade åtgärderna från förra året har genomförts.

Planens kvalitet och användbarhet behöver förbättras genom att kopplingen tydliggörs mellan kartläggningen av verksamhetens situation, insatser som föreslås och uppföljning och utvärdering av dessa. Skolinspektionen vill även i sammanhanget betona att det inte bara är vid upprepade kränkningar som situationen skyndsamt ska utredas. Det är också angeläget att rektor ser till att eleverna på skolan känner till skolans plan mot kränkande behandling, eftersom det framgår av intervju med eleverna att så inte alltid är fallet.

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektor är i sin tur skyldig att anmäla vidare till huvudmannen. Denna rutin följs inte fullt ut på Slestadsskolan. Det är angeläget att rektor och all personal känner till sina skyldigheter och att de agerar enligt det som lagen föreskriver.

2011-11-14

9 (14)

Dnr 43-2011:1859

Författning:

6 kap. 7–8 och 10 §§ skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt som eleverna behöver och har rätt till. Åtgärdsprogram utarbetas inte enligt författningarnas krav.

Motivering:

Enligt skollagen ska särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detta gäller oberoende av vilket ämne eleven har svårighet att nå kunskapskraven i. Åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

På Slestadsskolan finns rutiner för att uppmärksamma behov av särskilt stöd. Detta gäller framför allt ämnena svenska och matematik. Sammanställningar av elevernas resultat 2011 visar att en stor andel av eleverna inte nådde målen i årskurs 5 även i andra ämnen. Av intervju med lärare och rektor framgår att särskilt stöd ges i svenska, engelska och matematik. Åtgärdsprogram omfattar enbart, med något undantag, dessa ämnen. I intervjuerna framkommer också att lärare inte anser att särskilt stöd ges i tillräcklig omfattning utifrån elevernas behov. Några lärare uppger att de inte räcker till för eleverna och att tillgången till speciallärare är alltför begränsad.

Av intervjuer med lärare och av exempel på åtgärdsprogram som utarbetas på skolan framgår att ämnet svenska som andraspråk används delvis som stödåtgärd i ämnet svenska. En osäkerhet hos lärarna gällande vilka behov som ska föranleda studiehandledning på modersmålet gör att frågor om behov av denna stödåtgärd sällan lyfts till rektorn. I de få fall som behov av studiehandledning på modersmål lyfts till rektorn ser rektorn till att detta stöd ges.

Rektorn måste sammantaget se till att behovet skyndsamt utreds då eleven har svårigheter i ett ämne, oavsett vilket ämne det gäller, och också fatta beslut om åtgärdsprogram. Rektorn måste också säkerställa att all personal känner till vilka behov som kan föranleda studiehandledning på modersmålet, så att även dessa behov kan utredas och stödet ges i de fall då behovet finns.

Författning:

3 kap. 8–10 §§ skollagen

2011-11-14

10 (14)

Dnr 43-2011:1859

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning:

Språkval erbjuds inte i enlighet med författningarnas krav.

Skolan har inte tillgång till psykolog och kurator utifrån elevernas behov.

Motivering:

Språkval

Av skolförordningen framgår att som alternativ till franska, spanska och tyska ska en elev få välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska eller svenska som andraspråk under förutsättning att eleven i övrigt får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk, engelska, eller teckenspråk.

På Slestadsskolan kan eleverna inte välja att läsa antingen svenska eller engelska utan erbjuds en kombination av dessa ämnen (svenska/engelska). Detta är inte i enlighet med författningarna. Även om rektor beskriver att undervisningen i svenska/engelska sedan anpassas efter elevernas behov, så måste eleverna då de gör sitt språkval få korrekt information om att de kan välja att läsa antingen svenska eller engelska.

Elevhälsa

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Enligt intervjuer med rektorn och personal som ingår i elevhälsan har skolan inte tillräcklig tillgång till kurator och psykolog utifrån de behov som finns på skolan. Rektorn behöver se till att det i tillräcklig omfattning finns elevhälsa för eleverna, som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Författning:

9 kap. 6 § skolförordningen

2 kap. 25 § skollagen

Anmärkning:

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

2011-11-14

11 (14)

Dnr 43-2011:1859

Motivering:

Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av intervju med lärare på Slestadsskolan framgår att de utvärderar elevernas kunskapsutveckling utifrån läroplanens krav. Utvecklingssamtal genomförs varje termin och vid dessa utarbetas individuella utvecklingsplaner. Skolinspektionen har tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner upprättade under läsåret 2010/2011. I planerna ges information om elevens kunskaper i de ämnen som eleverna har undervisning i. I några exempel saknas dock en tydlig koppling till målen i kursplanerna i de skriftliga omdömena.

I exemplen framgår inte vilka insatser som skolan ska vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. De mål som formuleras för eleverna för att de ska utvecklas och nå så långt som möjligt ryms nästan uteslutande inom ämnena svenska, matematik och engelska. Detta trots att det i de skriftliga omdömens lyfts utvecklingsområden även i övriga ämnen.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen

2011-11-14

12 (14)

Dnr 43-2011:1859

Bakgrund

Beskrivning av Slestadsskolan

Slestadsskolan ligger i stadsdelen Lambohov i Linköpings kommun, och tillhör västra skolområdet. På skolan, som omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1–6, går ca 340 elever. Det är tre parallella förskoleklasser, två parallella klasser i årskurserna 1–5 och en klass i årskurs 6. Cirka 40 procent av eleverna har annat modersmål än svenska.

Skolan leds av en rektor samt en biträdande rektor. Lärare och elever är indelade i tre arbetslag som leds av varsin arbetslagsledare.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Sofia Lindstrand och undervisningsråd Eleonor Duvander.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Josefin Brüde Sundin
Utredare/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Tillsynen inriktas vanligtvis mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen** samt **enskild elevs rätt**. Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys görs i vissa fall en begränsad tillsyn som inte omfattar alla områden.

Skolinspektionens tillsyn avser att visa i vilken utsträckning kommunens verksamhet inom de granskade områdena och vid den aktuella tidpunkten, *avviker* från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Den avser alltså inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i kommunens skolväsende.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den aktuella skolan redovisas.^[1] Skolinspektionens bedömning av kommunens ansvarstagande för förskola och annan pedagogisk verksamhet, fritidshem och vuxenutbildning redovisas i separata beslut. Iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen sammanställs i ett beslut (kommunbeslut).

Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat, samt på den information som inhämtas via intervjuer och observationer under Skolinspektionens besök i verksamheten. I underlaget ingår också en enkätundersökning riktad till elever, föräldrar och personal genomförd i Skolinspektionens regi. Även information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Företrädare för kommunen ges möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter innan Skolinspektionen fattar beslut. Alla beslut kompletteras också med en muntlig återrapportering till företrädare för kommunen.

^[1] Samtliga beslut går att finna på Skolinspektionen hemsida: www.skolinspektionen.se. Resultat från enkätundersökningen återfinns för respektive skola i Skolverkets databas SIRIS, se www.skolverket.se.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor/förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).